

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

Telefon štev. 552

LJUBLJANA, dne 18. septembra 1923.

Telefon štev. 552

STEV. 110.

Razmotrivanja o računanju v zlatu. Rešitev v Sovjetski Rusiji.

Diskusija o problemu zlate račununske vrednote je postala mednarodna. V vseh deželah slabe valute razmotrivajo o tem bolj ali manj, na Nemškem prav tako, kakor na Poljskem in Ogrskem. Praktično izpeljano je pa računanje v zlatu danes v Sovjetski Rusiji. Tam imajo **zlat denar**, červonec; uporabljajo ga zlasti v prometu ruske državne banke z ruskimi trusti ali karteli ter javnimi ali zasebnimi gospodarskimi organizacijami ali pa v medsebojnem prometu teh organizacij. Poleg tega rabijo slej kot prej kot **plačilno sredstvo sovjetski rubelj** stare in nove izdaje. Ta sovjetski rubelj je čisto papirna vrednota z menjajočim se agio napram tujim valutam in červoncu. Ruski državni papirni denar, rubelske bankovce, izdaja finančni komisariat, dočim ima emisijsko pravico — seveda precej omejeno — za zlati denar izključno le ruska državna banka. Červonec je torej pravi bančni denar, sovjetski rubelj pa državni bankovec.

Dosedanja skušnja je pokazala, da se drži kurz zlatega denarja nekako na paritetu, četudi nismo primorani — kakor niso na Ruskem — zamenjati zlate bankovce v efektivno zlato. Čudno se sliši, a je res, da bi bila ureditev ruskih valutnih razmer lahko marsikaki drugi državi v zgled. Ruska državna banka vodi zlate konte, bodisi v obliki valutnih kontov ali pa v obliki červončnih kontov. Seveda ima zraven tudi še konte v papirnih rubljih. Ker ima emisijsko pravico za červonec le državna banka, mora križi država svoje potrebščine izključno le s papirnim denarjem, z emisijo sovjetskih rubelskih bankovcev. Slaba stran tega sistema je ta, da je sicer

državna banka obvarovana pred posledicami inflacije, da je pa država zaenkrat prepuščena sama sebi. Nasprotno je pa zopet dobro, da so dobili s pomočjo na zlatu temelječega ruskega državnega bankovca polnovredno devizno nadomestilo, ki razbremeni rusko plačilno bilanco in ustvari gospodarskemu prometu zlato fundiranje. Problem **pokritja** so rešili na ta način, da prizna državna banka samo menice, izstavljene na červonec. Križje bankovcev obstoji iz zlata v palicah in pa iz menic, glasečih se na červonec.

Nemce vse to seveda zelo zanima in strokovnjaki priporočajo poleg državne banke ustanovitev novega oddelka zlate marke, ki bi vodil izključno le zlate konte; dosedanje posle bi pa v posebnem oddelku vodili po starem načinu na bazi papirne marke. Tega oddelka naj bi se posluževali oni gospodarski krogi, ki se jim dosedaj še ni posrečilo kalkulirati popolnoma v zlati marki. Težkoče dela pač pametna razmejitve med obema vrednotnima in s tem gospodarskima edinicama, a nerazrešljive niso niti gospodarske niti tehniške težkoče.

Kolikor moremo dosedaj pregledati, se je računanje v zlatu v Rusiji obneslo. Glede vpliva na gibanje cen ne moremo nič povedati, pač pa vemo, da so imeli brezdomno uspeh v depozitnem prometu. Ob priliki razgovora o bilanci ruske državne banke zvemo, da je usvaritev stabilnih červonških bankovcev prinesla bankam večje vloge. Vloge sicer še niso prav posebno velike, vendar nam pa že ta uspeh priča, da se je zopet začel normalni razvoj kapitala.

Birokratizem pri pošti.

V naši državni upravi imamo nebroj prilik, ki jasno kažejo nevezdržnost sistema, prav vse centralizirati in kolikor možno utesniti delokrog lokalnih oblasti. Naravna posledica tega postopanja je, da postane upravni aparat neokreten, a stranke pa imajo škodo radi neplodnega čakanja rešitve.

Posebno ostro se kažejo taki nedostaki pri prometnih napravah, tako pri brzojavu, kakor pri telefonu.

Brzojavni promet se med drugim poslužuje tudi takozvanih šifrovanih ali tajnopisnih brzojavk. Razločujemo namreč pri brzojavkah dva sloga: odkriti (otvoreni), to je navadni slog in pa tajni slog. Tajni slog more biti zopet ali dogovorjen — po skupinah besed in črk, ki same za se nimajo nobenega pomena — ali pa šifrovani slog, ki obstoji iz skupin samih števil. Trgovske znamke, borzni kurzi, cene itd. seveda nimajo značaj tajnopisnega sloga.

Tajnopisna brzojavna korespondenca je bila dolgo časa dovoljena samo v inozemskemu in pri nas le v prehodnem prometu. Aprila 1923 se je pa izdala ministrska naredba, ki dovoljuje denarnim zavodom ter trgovskim in industrijskim podjetjem, da se tudi v tuzemskem brzojavnem prometu lahko poslužujejo tajnopisnega brzojavljenja.

Vsakdo, ki hoče uporabljati tajnopis v svojih brzojavkah, mora v

smislu člena 55. brzojavnega pravilnika in člena VIII. mednarodne brzojavne pogodbe vložiti najprej pismeno prošnjo na pošto direkcijo ali pa naravnost na ministrstvo.

Prošnji je treba priložiti kod (kode) in ključ za tajnopisne brzojavke. Direkcija mora to prošnjo poslati ministrstvu, kjer se hrani prijavljeni ključ s kodom vred.

Prilčno rešitve se prosilca tudi obvesti, da izgubi pravico do tajnopisnega brzojavljanja, kakor hitro bi to pravico zlorabil, bodisi na ta način, da bi svoj tajnopis odstopil drugi osebi, bodisi da bi uporabljal drugačen tajnopis in ne onega, ki ga je prijavil.

Pristojbina za uporabo tajnopisa je določena sedaj na 500 Din letno. Za prvo leto se plača razmeroma od dneva prijave pa do konca istega leta, sicer pa vedno začetkom novega leta za celo leto. Stranki, ki radi zlorabe izgubi pravico tajnopisja, se pristojbina ne povrne.

To so torej določila — ali sedaj pa pride praktična stran. Kdor hoče uporabljati tajnopis, mora hoditi dolgo in trajno pot podrejenih oblasti do centralne uprave v Beogradu, da se mu izda dovoljenje. Navadno pa gre v teh slučajih za trenočno uporabo, kajti sicer se mora plačevati, posebno v inozemskem prometu, ogromne brzojavne pristojbine, ker se ti posli navadno ne dajo opraviti pismenim putem. Hočeš, nočeš, moraš čakati na ministerijelno re-

šenje, dočim se izgublja med tem čas in denar. Rešitev tajnopisne uporabe brzojavljenja bi se pač brez dvoma popolnoma mirno prepuščilo lokalnim oblastim — v tem slučaju poštni direkciji, ki bi naj od slučaja do slučaja naknadno sporočala izdana dovoljenja ministrstvu. Rešitev bi bila kratka in istotako dobra.

Drug enak slučaj imamo v določilih za napravo telefonskih naročniških postaj. Razven samostojnih (glavnih) naročniških postaj razločujemo tudi pomožne centrale (podcentrale), katere vsebujejo po več vzporednih postaj ali vzporednih aparatov (nuspustaje).

Člen 7. telefonskega pravilnika pa določa, da se pomožne centrale, kakor tudi vzporedne postaje zamojorejo napraviti samo v tistih prostorih, ki so na razpolaganje prvotnemu naročniku. Izvzemši z dovoljenjem ministrstva, se more dovoliti drugim osebam priključek vzporednih postaj in aparatov preko tujih glavnih naročniških postaj tudi v drugih zgradbah. V takem slučaju določi ministrstvo z ozirom na kategorijo iznos taks in pristojbin.

D. G.:

(Konec.)

Mednarodna lesna konferenca v Bratislavi.

I. komisija je razpravljala o ureditvi mednarodne statistike, produkcije in konzuma lesa. Predsednikom je bil izvoljen g. Harsch, predsednik Trgovske zbornice v Karlsruhe (Nemčija). V smislu referata gospoda Karla Šimana, generalnega direktorja državnih šum v Pragi, se sestavi resolucija, ki zahteva, da se uvede v državah, ki proizvajajo glavni kontingent lesa v Evropi, statistika na enotni podlagi, ki naj upošteva obseg gozdov, vrsto lesa, letni prirastek, produkcijo, domač konzum, eksport in produkcijske stroške.

II. komisija je proučevala vprašanje enotnih mednarodnih uzanc za lesno trgovino in predvsem uvedbo enotnih mer. Komisiji je predsedoval g. Martinka, gozdarski ravnatelj iz Liptovskega Hradok-a (Slovaška). G. ing. V. Kelemen iz Bañjske Bystrice (Slovaška) je v svojem referatu predlagal uvedbo meterskega sistema v vseh potom delegatov zastopanih državah, ker omogoča le uvedba enotne mere racionalno izkoriščanje lesa. Nasprotno je g. M. I. Hoeckstra iz Amstrdama (Holandija) povdarjal težkoče uvedbe meterske mere v Angliji in Holandiji, glavnih konsumentih lesa v zapadni Evropi. Tamošnji trgovci se konservativno poslužujejo čreveljske mere ter bi vsaka sprememba našla hud odpor. Z ozirom na nasprotujoča mnenja zastopnikov konzumentov in producentov sklence komisija, da se začasno izvoli komite, ki bo sestavil enofne uzance in pripravil predloge za uvedbo enotnih mer za prihodnjo konferenco. Resolucija zahteva nadalje ustanovitev mednarodnega razsodišča, ki bi reševalo spore med trgovci raznih držav; tvrdke, ki bi ugovarjale proti razsodbam, pridejo na črno listo ter so izključene od vsakega nadaljnjega kupčevanja z ostalimi člani mednarodnega združenja.

III. komisija je imela rešiti vprašanje ukinitve uvoznih in izvoznih carin, železniških tarifov in medsebojne pravne pomoči. Predsednikom komisije je bil izvoljen gosp. prof. Vasilj Marcu iz Bukarešte (Rumunija). Referent g. dr. L. Silber-

stein iz Tešina je v svojem izbornem poročilu povdarjal važnost mednarodnega kredita ter dolžnost posameznih držav, da omogočijo izpolnitev od lastnih državljanov prevzetih obveznosti ter predvsem, da ne ogrožajo potom naknadnih finančnih ukrepov že sklenjene privatne dobavne pogodbe. Nadalje je nujno potrebno, da se razne izvozne, uvozne in prevozne prepovedi, kakor tudi carine na les ukinejo ter tako omogoči neovirana izmenjava tega prevažnega blaga. Komisija je v bistvu sprejela referat v svojo resolucijo.

IV. komisija je razpravljala pod predsedništvom g. ing. Anton Rudeža, (Jugoslavija) o najvažnejši točki dnevnega reda, t. j. ustanovitvi mednarodne zveze lesnih združenj posameznih držav. Žal so združenja posameznih dežel imela premalo časa na razpolago, da bi zamogli njih zastopniki na konferenci postaviti konkretne predloge glede tega važnega problema. Vsled tega se je enoglasno sprejel predlog g. prof. Marcu, da pooblasti komisija združenje lesnih industrijcev »Carpatia« v Bratislavi, da podvzame isto za ustanovitev mednarodne zveze potrebnih korake ter izdela temeljna pravila.

Mednarodna konferenca, ki se ima vršiti prihodnje leto v Bratislavi, bo istočasno ustanovna skupščina mednarodne zveze. Konferenca v Bratislavi je prvič v povojnem času združila pri posvetovalni mizi zastopnike lesne industrije in trgovine iz držav, ki so si stale v vojni z orožjem nasproti. In akoravno ni bilo mogoče, da reši konferenca tekom dveh dni definitivno vsa pereča vprašanja, je vendar odstranila marsikateri nesporazum ter omogočila medsebojno spoznanje zastopnikov konsumentov in producentov ter obojestranskih teženj.

Glavno zaslugu za uspešen potek konference si je pridobilo vodstvo bratislavske lesne borze in predvsem njen agilen predsednik. Vsi zastopniki tujih držav so bili polni hvale nad vzorno organizacijo, kakor tudi nad prijaznim spreje-

mom. Čehoslovaška vlada, mesto Bratislava in družba »Carpatia« so se prekašali v gostoljubnosti. Posebno prisrčno so bili sprejeli jugoslovanski zastopniki od g. dr. L. Okanik-a, župana bratislavskega

mesta, kateri je navdušen prijatelj našega naroda ter se rad spominja prijaznega sprejema, katerega je našel ob priliki svojega letošnjega poseja v Sloveniji.

Nova davčna bremena.

Službene Novine z dne 6. septembra 1923, št. 203 objavljajo zakon o ustroju vojske in mornarice, s čigar materialnim delom sta se na novo uveljavila dva državna davka, namreč vojnika, ki se je pri nas pobirala dosedaj kot vojaška taksa in posebni davek za vojaška vozila, ki se bo pobiral v višini invalidskega davka od vseh davčnih zavezancev.

1. Vojnika.

Vojnico bodo plačevali za službo v vojski ali mornarici stalno ali začasno nesposobne osebe, dalje zadržane, premoženja in podjetja onih oseb, ki se na katerikoli način ognejo zakoniti službi v vojski ali mornarici ali ki vsled zapora ali izgube državljanskih pravic ne morejo osebno služiti. Plačila vojnice so oproščene osebe, ki prejemajo invalidsko podporo ali ki so se ponesrečile v vojni službi in konečno osebe, ki so umobolne, gluhe, slepe ali hrome ter nesposobne za katerikoli delo, ako plačujejo manj nego 20 Din neposrednih davkov.

Vojnica znaša za osebe, ki so za službo stalno ali začasno nesposobne, 50%, za vse druge, ki se ognejo ali ki ne morejo vsled zapora itd. osebno služiti, pa 100% vsakoletnega neposrednega davka. Plačina obveznost traja od dovršenega 20. do vstevskega 50. leta. Za plačilo vojnice jamčijo roditelji vojnici zavezane osebe.

V Sloveniji se je z uveljavljanjem vojnice dosedaj položaj bistveno poostrih le glede določbe plačilne obveznosti, ki je podaljšana za 5 let, torej na 30 let, ampak tudi glede odmere podlage. Odmerno podstavo je tvorila dosedaj le dohodnina, v prihodnje se bo pa vojnika odmerjala od vsote vseh posrednih davkov. Vsled tega se bo krog plačilnih zavezancev izdatno razširil, ker bodo vojnico plačevali tudi osebe, ki so bile plačala vojaške takse oproščene, ako njihovi skupni dohodki niso dosegli vsote 2500 Din na leto.

Nasprotno pa so razbremenjeni roditelji oseb, ki so dosedaj bili zavezani plačevati **takozvano roditeljsko takso**, ker bodo v bodoče te takse oproščeni, pač pa bodo jamčili za plačilo njihovim sinovom predpisane vojnice.

2. Prispevki v remontno - vožarski fond.

Za kritje stroškov povodom nabave in vzdrževanja potrebnih konj za topničarsko vprego, jahalnih konj in volov, mornarskih in suhozemskih prevoznih sredstev in drugih potrebščin za vozila, dalje za plačilo odškodnine za živino in prevozna sredstva, ki se odvzamejo posestnikom v mirnem ali vojnem času, se bo poleg davka pobiral poseben pribitek za vozila in stekal v posebni remontno - vožarski fond. (Remontno-komorski fond).

Pribitek za vozila bodo plačevali vsi dovokplačevalci v višini invalidskega davka. Plačila pribitka so oproščeni le oficirji, stalni vojaški duhovniki, kapelniki in tehnični poslovodje v aktivni službi, dalje parobrodna društva in lastniki plovnih objektov (razen luksuznih) na morju in rekah glede teh objektov.

Dosedaj se je enak pribitek v obliki 5% doklade na neposredne davke po čl. 72. zakona o ustroju vojske pobiral edino na ozemlju bivše kraljevine Srbije.

Zakon o ustroju vojske in mornarice je stopil v veljavo z dnem 6. septembra 1923. Iz praktičnih razlogov bi bilo priporočljivo, da bi se vojnika in novi pribitek začela pobirati v Sloveniji še le od dne 1. januarja 1924, ker bi pobiranje od kateregakoli datuma sredi leta povzročilo tako davčnim uradom kakor davčnim zavezancem obilo dela in zmešnjav.

Predno se začne pobirati nova davka v Sloveniji, se mora v interesu izenačenja novih bremen v novi finančni zakon poskrbeti za postavno določilo, da se dohodnina, ki se pobira v nekaterih pokrajinah, ne vsteva v odmero postavko za vojnico in invalidski davek, ker bi bile sicer pokrajine, v katerih se ne pobira dohodnina (Bosna in Hercegovina, Srbija in Črna gora), z novimi davki manj obremenjene nego ostale pokrajine, ki plačujejo na dohodnini več nego znašajo vsi ostali donosni davki.

Opozarjamo naše poslance in gospodarske korporacije, da povodom razprav o finančnem zakonu za l. 1923/1924. poskrbe za popolnitev obstoječih določil glede obeh višje navedenih novih zakonov.

Strgalke (radirke)
THE REX CO., LJUBLJANA.

Polom na dunajski borzi pred 50 leti.

Letos so v Ljubljani ustanovili borzo. Navadno ljudstvo vidi v borzi samo špekulacijsko napravo in prezre popolnoma njen narodnogospodarski pomen. In vendar je ta pomen velikanski. Borza nekako regulira obtok denarja itd. in daje denarnemu življenju delo in varnost. Seveda pa mora biti poslovanje v dobrih rokah, sicer postane borza ravno nasprotno, kar bi morala biti. Na tak borzni polom se spomnimo ravno letos; pred 50 leti je povzročil v gospodarskem življenju nekdanje Avstrije največjo katastrofo. S papirnatimi milijoni se je zrušil tudi tedanji politični sistem in nikdar več ni zopet oživel. Vsi drugi polomi na dunajski borzi, in bilo jih je dosti, so že pozabljeni, polom leta 1873 je pa ostal ljudem v trajnem spominu; današnji rod misli nanj kot na nekaj strašnega, prav tako kakor se ga spominja še tisto malo ljudi, ki so ga doživeli. Dogodki »črnega petka«, kakor so krstili tedaj 9. maj, so bili že nešteto krat opisani; propast in obup sta vladala na borzi in v vseh stanovih. Bil je dan obračuna, kakor si ga ne moremo misliti groznejšega; bil je finančni potres, ki ni razrušil samo domnevanega premoženja, temveč je uničil še dosti bolj dragocene dobrine, namreč zaupanje v kupčijsko poštenost, v kredit bank in hranilnic in v gotovi meri tudi zaupanje v državo samo. Akcije, ki so jih preplačevali, so postale čez noč ničvreden papir, trpeli so celo zastavni papirji in tudi železnice, kar se je zdelo ljudem še najbolj neverjetno.

Na vsaki borzi nastanejo krize; in kdor spozna za potrebno, da se kupčija z vrednostnimi papirji vrši na javnem trgu, ta se mora pač vdati v dejstvo, da se ta kupčija izrabi in tudi zlorabi v špekulativne namene. A dočim pomežemo na borzi navadno samo z nezdramim agio in ostanejo vrednostni papirji nedotaknjeni, je uničil polom leta 1873 tudi osnovni kapital najbogatejših družb. Kriza leta 1873. je zato tako razsajala, ker ni bila prava borzna kriza, temveč kriza na novo ustanovljenih podjetij. Spricho špekulacijske vrtoglavoosti, ki jo opazujemo danes v vseh inflacijskih državah, nas bo gotovo zanimalo dejstvo, da je bil temeljni kamen tedanje borzne omočice inflacija bankovcev v vojnem letu 1866. Ministrstvo Auerperg-Lasser, slabo poučeno od finančnih krogov, je bilo prepričano, da se dajo razne zgubljene vojne najhitreje ozdraviti z umetno vzgojenim gospodarskim razvojem. Sicer misel sama na sebi ni bila napačna, da s hipotekarnim kreditom dvignemo poljedelstvo, odkrijemo zemeljske zaklade in ustanovimo nove panoge industrije, a izpeljava je bila za nič. Očitati so tedanji vladi in je

bil očitek tudi upravičen, da je vedela že leta 1869, ko so prvi znaki krize oznanjali previdnost, da nekaj ni prav, da pa v kljub temu ni nič ukrenila.

Višek je pa dosegla ustanovitvena vrtoglavoost po nemško-francoski vojni 1870/71; v Avstriji so se domisljali, da bo francoska vojna odškodnina oplodila tudi avstrijsko gospodarsko življenje. Vask dan je prinašal uradni list seznam novih koncesij za ustanovitev akcijskih družb, vsak dan so se pojavljali novi papirji na borzi; in ker so šli kurzi takoj skokoma v bajno višino, je možnost dobička privabila seveda vse polno novih igralcev. Obtok bankovcev, ki se je bil skrčil po vojni na 330 milijonov goldinarjev, je narasel naenkrat zopet na 600 milijonov. Nobena stvar se ni zdela ljudem preveč drzna; nove akcijske družbe so se pojavljale kakor gobe po dežju, banke so nastajale pod vsemi mogočimi imeni in za vse mogoče namene, večinoma z odličnimi osebnostmi na čelu. Celotno hanoveranski kralj je s svojim imenom kril ustanovitev neke nesolidne banke. Izdajali so koncesije za ustanovitev hipotekarnih bank, ki so na podlagi jako dvomljivega kritja izdajale milijonska zastavna pisma, redili so stavbno sleparstvo s koncesijami, izdajali nešteti novim stavbnim družbam. Slednjič si lažje dobil kapital za kakšno novo ustanovitev, kakor pa ime. Vse je dirjalo na borzo, število njenih obiskovalcev se je od leta 1867. do leta 1873. potrojilo in je znašalo nazadnje do tedaj nedoseženo rekordno število 3400.

Kljub inflaciji bankovcev je bilo pa na borzi ravno tako daveče pomanjkanje denarja, kakor je danes. Da privabijo one kroge, ki so imeli denar in ne papirjev, so plačevali ogromne obresti; železnice so nosile svoje dohodke na borzo in so delali z njimi kupčije, celo hranilnice in zavarovalne družbe niso zametavale takih kupčij. Nastale so znane zloglasne mešetarske banke, ki so bile pri vseh nečednih ustanovitvah zraven in so postale najbolj nevarne borzne priganjalke. Polom je bil že več mesecev v zraku in nazadnje je treščilo. Svetovna razstava naj bi bila držala trhljo zgradbo kurzov skupaj, dotok tujcev naj bi bilo zdravilno sredstvo v krizi, ki jo sploh nihče ni več mogel ozdraviti. Vlada je videla grozečo bližajočo se pogubo, pa ni bila toliko korajžna, da bi se ji bila ustavila; in ko je katastrofa prišla, si vlada ni znala pomagati in ni mogla nesreče niti zajeziti; finančni minister Pretis je kar gledal in ni vedel, ne kod, ne kam. Ker se vlada ni ganila, je obup naraščal in nesreča je šla svojo pot naprej. Natančno en mesec po »čr-

ITO Krasno zobovje doseže se le pri stalni uporabi ZOBNE PASTE.

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

Okrog njih so vršeli in šumeli roji izletnikov. Neprestanega izumikanja in pozdravljanja ni bilo konca; kadarkoli pa je segel trgovec po kloku, se je istočasno dvignilo v zrak tudi vseh štirinajst pokrival spremstva, kar je napravilo čudovito sliko.

Ko so se v tem valovju nekoliko časa pomikali naprej, je izrazila Sabina željo, da bi se odpočila. Takoj so skočili gospodje in pripravili mizo. Vsedli so se, in natakaj je prinesel orjaško posodo s kavo in primerno število čašic. Zdaj se je pokazala Sabina v vsej svoji spretnosti kot gospodinja. Napram domačim gospodom se je obnašala materinsko, govorila in se šalila z njimi, istočasno vračala pozdrave mimoidočih znanih sprehajalcev, stisnila roko temu in onemu, ki je pristopil k družbi, spregovorila z vsakim par prijaznih besed, pri vsem

tem pa ni pozabila paziti na notranjost čašic, katere ji je Anton podajal. To ni bil za njo pravzaprav nikak počitek, in Fink ji je dejal: »Če je ta dan za vas dan oddiha, gospodična Sabina, potem vas nikakor ne zavidam za vaše delavne dneve. Nobena princezinja nima v svoji sprejemnici toliko opravila, toliko se smehljati, pozdravljati in odgovoriti prijaznosti, kot vi. Tamkaj prihaja župan sam, takoj vas bo nagovoril. Zdaj se mi res smilite, z ušesi morate poslušati mene, v roki držite Lieboldovo čašico in z očmi morate spoštljivo sprejeti velikega dostojanstvenika. Radoveden sem, ali sploh še razumete moje besede.«

»Le iztresite iz svoje čašice list, ki je padel z drevesa vanjo, takoj vam nalijem,« pravi Sabina smeje in vstane, da pozdravi hišnega znanca.

Med tem se je zabaval Anton s tem, da je prisluškoval opazkam, ki so jih delali mimoidoči na njegovo družbo. »Tamkaj sedi gospod Fink,« je zašepetala neka mlada dama svoji spremljevalki. — »Ljubki obraz ima Sabina, famozni stas,« je zahreščal neki častnik. — »Kaj je ena

riba med toliko gladnimi!« je pripomnil neki nesramnež. — »Tiho, tamkaj so Schröterjevi!« je sunil neki pomočnik svojega tovariša. — Ko je Anton dvignil oči, je opazil, da se približujeta Ehrentthalovi dami. Rozalijin obraz je zalila polagoma rudečica, ko je v gneči korakala tik ob njegovem in Finkovem prostoru. Nemirno je pogledala na Finka, ki je kljub živahnemu pogovoru s Sabino vendar opazil obe bližajoči se postavi. Anton se je dvignil in pozdravil, Fink pa je brez najmanjše zadrege segel po kloku in s svojega sedeža tako hladno pogledal obe dami, kot bi ne bil nikoli občudoval belih rok Rozalije. Antonov pozdrav, Rozalijina lepota in njena nekoliko nenavadna obleka je povzročila, da je tudi Sabina postala pozorna na obe mimoidoči.

Ehrentthalova hčerka se za Antonov pozdrav ni menila, svoje temne oči je vpičila v Sabino. Plameči pogled, poln sovraštva in jeze je obvisel na deklici, katero je smatrala za svojo srečno tekmovalko; Sabina se je sklonila nazaj, kot bi hotela uiti napadu roparske zveri.

S stisnjenimi ustnicami in neizrekljivim srdom na obrazu je odšumela Rozalija mimo, Fink pa je zakrožil ustnice navzdol in nekoliko dvignil rameni. Ko sta dami odšli, je Sabina začudeno pogledala Antona in Finka ter vprašala: »Kdo je bil to?«

»Ena izmed Antonovih znank, je zasmehljivo odvrnil Fink.

»Madama Ehrentthal s svojo hčerko,« je v zadregi odgovoril Anton, »mlada dama je sestra učenjaka, o katerem sem vam nedavno pripovedoval. Pri teh besedah je nehoče pogledal na Finka, in pomerila sta se s temnimi pogledi.

Sabina je molčala in se popravila na svojem sedežu, njena dobra volja je izginila. Zabava ni prišla več v pravi tek. Ko se je vrnil brat v obiska pri sosednji mizi, se je gospodična dvignila in povabila gospode na svoj vrt. Fink ni hodil več ob njeni strani. Žareči sovražni pogled je iznova izkopal prepad med njima. Sabina se je obrnila k Antonu in govorila z njim; trudila se je, da bi se kazalo veselo, toda Anton je opazil, da je vse prisiljeno.

(Dalje sledi.)

nem petku» se je zrušila menjalna banka, nov strahovit udarec. Že so bile narasle kurzne izgube na več kakor na milijardo goldinarjev, ti-soči in tisoči so postali čez noč be-račni in še zmeraj se vlada ni ganila. Šele oktobra so nekaj poskusili, pa je bilo vse premalo. V debati o po-možni akciji je rekel minister Lasser krilate besede: »Vsi smo grešili«.

Štiri leta po polomu šele so bile potrebne podrtine odstranjene in se je začelo novo življenje. A s kakšni-mi žrtvami! Največ ste trpeli trgo-vina in industrija; na Češkem na pri-mer je od 41 bank jih ostalo pri živ-ljenju samo še 14, likvidiralo je 36 velikih akcijskih podjetij; noben stan ni bil neoškodovan, še celo de-lavci so trpeli, posredno ali nepo-sredno. Cele gore akcij so stolkli v papir, nekateri so dobile nekaj na-zaj, a le minimalne zneske.

Spomin na »črni petek« je prime-ren tudi našim dnevom. Marsikaka je podobnost med nekdanj in sedaj: in-flacija bankovcev, nove banke, no-ve trdnice, vse polno ne ravno do-bro fundiranih podjetij, nekateri kurzi vihrajo precej čudno po zraku. Skušnje leta 1873. naj ne gredo ne-opažene mimo nas; kurzni dobički so minljivi, podlaga blagostanja vsakega podjetja in vsake družbe je v prvi vrsti donesek dela. Zato pravimo: previdnost, previdnost in še enkrat previdnost.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

Lučevo olje se potem rektificira po to-m destilacije preko apna in le-senega oglja. Lučevo olje se upo-rablja namesto terpentinskega olja in sicer za navadnejše svrhe. Pri nas pride v trgovinski promet pod terpentinskim oljem največji del lu-čevega olja. Na Ruskem se pride-luje potom domače industrije. Vred-nost letne produkcije znaša tam 1.500.000 rubljev.

Od tisoč kilogramov na pol su-hega luča, se pridobi 35 do 36 kilo-gramov lučevega olja, 250 kilo-gramov katrana, 160 kilogramov lesne-ga octa in 210 kilogramov premoga. Ti podatki so vzeti na podlagi ame-rikanke produkcije. Od tisoč kilo-gramov borovega žaganja se dobiva v Ameriki 20 do 25 kg lučevega olja, od 1000 kg luča pa dobi naš pro-ducēt 200 kg katrana v vrednosti 30 do 40 dinarjev, medtem ko Ame-rikanec iz te množine 250 kg katra-na (37,5 dinarjev) in 35 kg lučevega olja (35 dinarjev). Brez lesnega octa in oglja se dobi dvakrat več kot od našega producenta. Pri racijonel-nem obratovanju je torej donos dva-krat večji. Tak posel bi za 500 do 600 hiš, ki se bavijo pri nas s pro-dukcijsko katrana, mnogo pomenil. Vsled tega bi bilo vredno, da bi se ministrstvo za narodno gospodar-stvo za stvar zavzelo ter dalo pro-učiti obrat peči v Thorgau ter da bi v eni vasi, na primer v Jablonici, zgradilo tako peč in bi se na ta na-čin dalo zgled o koristnosti take pe-či. Montiranje takih peči bi gotovo ne stalo več kakor pa izdelava ene stalne glomače.

Drug način izkoriščanja smolovi-kih borov je pridobivanje smole in iz smole terpentinskega olja. Smola in terpentinsko olje se pridobiva naj-več v Severni Ameriki, potem v Franciji, manjše množine tudi v Av-striji in sicer iz borovja dunajskega gozda ter iz okolice dunajskega Novega Mesta. Pridobiva se pa tudi v drugih državah. Pustošenje go-zdov v Ameriki je neracijonelo, obrat v Franciji in v dunajskem go-

zdu pa je racijonelen. Po knjigi »Die Aetherischen Oehle« od Dr. E. Gildmeister in Franz Hofmann (Lip-sko 1899) sem izpisal način pridobi-vanja terpentinskega olja v Severni Ameriki, Franciji in Avstriji.

Pridobivanje terpentinskih smol v Ameriki.

V prvih suhih dneh pomladi na-vadno v aprilu se ureže v borovo steblo v višini enega do poldruega čevlja od tal izdolbina — zasek. Dol-žina izdolbine znaša 35,5 cm, glo-bina pa 15 do 18 cm, tako da se v njej lahko nabere najmanj liter smo-le. Ako so bori močnejši, potem se ureže z druge strani debela druga zarez. Čim se začne spomladi ce-diti sok iz drevesa, zareže se lubje z vsake strani zaseke v 5 cm široki in 20 cm visoki zarezi s pomočjo sekire. Potem začne teči sok v večji ali manjši množini, kakor je pač zračna temperatura in se steka v zarezo. Kakor je toplota zraka in kakršna je množina natečenega so-ka, se lubje vsakih 14 dni lušči na-dalje. Ta procedura se nadaljuje dokler je toplo vreme, navadno do konca oktobra. Zaseka se od za-četka tudi pri topli temperaturi po-vprečno vsakih 14 dni do 1 meseca napolni s smolo, ki se nato iz nje odvzame, ko se je strdila. Prihod-njo pomlad se zaseka nanovo iz-reže ter se lubje na istem mestu olušči ali pa se to mesto pusti pri miru ter se drugo leto zaseka deblo z druge strani. Farmerji, ki se s tem bavijo, imajo bakrene kotle s ka-paciteto 800 galonov (galon je 3.785 litra), torej 30.280 litrov. Kotle se na-polni s smolo, katero se v njih raz-greje, nato se spusti vanje tanko plast vode in para, ki se pri tem raz-vija, se odvaža po ceveh, ki se med potjo hladijo. Za tak obrat s kotlom je treba 4000 akrov dobrega gozda. Gozd se deli na 20 parcel in ima 10.000 drevesnih zasek.

(Dalje prihodnjič.)

Najboljši
PREMOG, DRVA IN OGLJE
kupite najceneje pri
Družbi Ilirija, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. — Telefon 220.

Trgovina.

Za trgovce, ki kupujejo v Avstriji. Gremij trgovcev v Ljubljani je prejel od avstrijskega poslanstva v Beogradu sledeče obvestilo: V Avstriji se je pred kratkem uvedel splošen davek na po-slovni promet v izmeri 1%. Poleg tega se od luksuznih predmetov pri podrobni prodaji pobira povišani prometni davek v izmeri 12%. Za podrobno prodajo se smatra vsaka prodaja, pri kateri ne kupi blaga poklicni trgovec v ta na-men, da ga v neizpremenjeni ali prede-lani obliki naprej proda. Ako si hoče trgovec nabaviti luksuzno blago za na-daljno prodajo in si pri tem prihraniti 12% prometni davek, mora v smislu av-strijskih predpisov o davku na poslovni promet dokazati z uradnim potrdilom obstoj in vrsto svojega obrata. Potr-dilo se mora pokazati pri vsakem na-kupu, ako ni dobavitelj z odjemalcem v stalnih poslovnih stikih in sta mu natan-ko znana vsebina in doba veljavnosti uradnega potrdila. — Uradna potrdila, ki se potrebujejo, da si trgovec prihrani 12% luksuzni davek, izdajajo avstrijska davčna oblastva I. stopnje. Inozem-cem izdajajo ta oblastva uradna po-trdila le, ako predlože potrdilo katere avstrijskih trgovskih, obrtnih in indu-strijskih zbornic (Feldkirch, Graz, Inns-bruck, Celovec, Linz, Salzburg in Wien) o obstoju in vrsti njihovega obrata. — Zbornice izdajajo potrdila vsakemu ino-zemskemu trgovcu, ki dokaže, da je v resnici trgovec. V tem primeru se smat-ra za zadosten dokaz potrdilo trgo-vske zbornice, v katerem okolišču izvr-šuje trgovino, ali potrdilo konzularnega zastopstva lastne države ali pa potrdila avstrijskega konzularnega zastopnika njegovega okoliša. — Da se izogne ne-potrebnim zamudam časa in poteško-čam za poslovne kroge v kraljevini, ki kupujejo blago v Avstriji, priporoča av-strijsko poslanstvo gremiju, da opozori vse interese, da si, predno izvršijo

kako nabavo v Avstriji, o pravem času preskrbijo gorinavedeno potrdilo, da si bodo mogli brez odloga pridobiti po-trebna potrdila s strani avstrijskih tr-govskih zbornic. Avstrijske zbornice bodo s svoje strani napravile vse, da izdajo svoja potrdila z največjo hi-trostjo.

Trgovina s čajem. Kakovost kitaj-skega čaja je letos znatno izpod vsa-kega pričakovanja. Z izjemo Tarry Souchong so se vse le količkej upo-rabne vrste prodale na domačem kitaj-skem trgu. Zbog prevladajoče suše vsebuje letošnji kitajski čaj znatno ru-javo vsebino ter mnogo prahu. Druga in tretja bera čaja so kvalitativno in kvantitativno mnogo slabše od prve. Iz Ceylona se bodo v prihodnjih dneh od-poslale neznatne količine. V Javi in Sumatri je bil pridelek v mesecih ju-niju in juliju zbog velike suše zelo maj-hen. Ker bo nakupila Amerika velike množine, bo dovoz čaja v Evropo v mesecih septembra in oktobra majhen. V Trstu je le dni priplul Lloydov parnik »Fiume«, ki je privozil večje množine čaja. Cene, ki se kotirajo v Trstu za čaj v tranzitu franko skladišče so sledeče: China Souchong, lir it. 12 — 14 za kg. Panyeng Congo, lir it. 12 — 14 za kg. Moning Congo, lir it. 11 — 13,50; Cey-lon Pekoe, lir it. 15 — 20 za kg; Ceylon Orange Pekoe, lir it. 19,50 — 21 za kg.

Madžarska zunanja trgovina. Trgo-vinska bilanca v prošlem mesecu se je napram prejšnji bilanci izboljšala. Iz-voz je znašal 65,9 milijard, uvoz 74 mi-lijard kron, kar pa vseeno kaže pasivo v iznosu 8,1 milijard, t. j. 4,2 milijona latih kron.

Švedska zunanja trgovina. V prvem polletju 1923 je dosegel uvoz v Šved-sko iznos 500,713.000 kron napram 526 milijonom 760.000 kron v prvem polletju 1922. Izvoz se je povečal na 450 mi-lijonom 051.000 kron napram 423,549.000 kronam v letu 1922.

Obrt.

Omejitev števila prodaj alkoholnih pijač v Italiji. Italijanski ministrski svet je na predlog predsednika ministrskega sveta na seji dne 12. t. m. odobril načrt naredbe glede omejitve javnih lokalov. V načrtu se je razmerje med številom obratov za prodajo vina, piva in drugih alkoholnih pijač in številom prebival-stva, ki je dosedaj znašalo 1 : 500, t. j. 1 obrat na 500 prebivalcev, spremenilo na 1 : 1000, t. j. 1 obrat na 1000 prebi-valcev. Dovolili se sme tudi obrat pri številu prebivalstva izpod 1000, nikakor pa ne izpod 500. Sedaj že obstoječe nadštevne obrate se mora ukiniti po-stopno, ko nehajo ali vsled smrti do-sedanjih lastnikov ali vsled drugih raz-logov, predvidenih v zakonu o konce-sijah v občinah ali v frakcijah občin, kjer bi se ugotovilo večje število obra-tov, nego je dovoljeno po zgoraj na-vedenem razmerju. Koncesije so ve-ljavne izključno samo za osebe in pro-store, ki so v njih navedeni, so striktno osebne in se jih ne sme prenesti na druge osebe brez dovoljenja oblasti in upoštevaje gori navedene omejitve. Od-daja provizoričnih koncesij v katerisi-bodi obliki je prepovedana.

Denarstvo.

Uradna objava ministrstva trgovine in industrije napram tendencioznim ve-stem o »Jadranski banki«. Ministrstvo trgovine in industrije objavlja preko presbiroja: Zaradi časopisne kampa-nje, ki je nastala glede občnega zbora delničarjev »Jadranske banke« v Trstu, je ministrstvo za trgovino in industrijo na prošnjo upravnega sveta »Jadranske banke« d. d. v Beogradu odredilo, da je njegov posebni odposlanec izvršil pre-gled »Jadranske banke« d. d. v Beo-gradu. — Iz dobljenih poročil se az-vidi, da so glasovi, razširjeni bodisi po časopisih, bodisi z anonimnimi pismi, deloma pretirani, a deloma neresnični in tendenciozni. Tako postopanje v svrhu prevelike zaščite interesov delničarjev, ki ni v skladu z zakonskimi predpisi, zasluži strogo obsodbo, ker se s takim postopanjem povzroča škoda ne samo delničarjem, temveč splošnim gospo-darskim interesom. — Z ozirom na na-vedeno in na prošnjo uprave Jadranske banke bosta tudi dva poverjenika »Na-rodne banke« pregledala stanje in po-slovanje tega zavoda in tako spopolnila poročilo odposlanca ministrstva za tr-

govino in industrijo. Uspeh revizije bo svojčas razglašen, da bodo delničarji, vlagatelji in ostali zainteresirani krogi čim točneje obveščeni o pravem stanju stvari.

Stanje papirnatega denarja v Jugosla-viji. Po izkazu Narodne banke z dne 8. septembra smo imeli za 5.842,8 milijo-nov Din papirnatega denarja v prometu. Od zadnjega izkaza se je stanje pomno-žilo za 123,5 milijonov papirnatega de-narja.

Carinski aggio v Nemčiji se je s 15. t. m. pričel dvakrat tedensko menjavati in določevali i. s. carinski aggio od so-bole po tečaju dolarja od predhodnega pondeljka in torka, a carinski aggio od srede po povprečnem tečaju dolarja preteklega četrka in petka.

Davki.

Dogovor med našo državo in Italijo za preprečitev dvojnega obdavčenja. Konferenca, ki naj sklene dogovor, kako bi se preprečilo dvojno obdavčevanje enih in istih davčnih objektov in dohod-ninskih virov med našo državo in Italijo se je proli prvotni nameri, da se sestane v Ljubljani, po časopisnih vesteh sestala dne 15. t. m. v Rimu. Konferenca bo trajala nekoliko dni. Kakor znano, je bil za našega delegata določen na tej konferenci že svoječasno nominiran član glavne kontrole g. Hilarij Vodopivec.

Nov predlog zakona o neposrednih davkih predloži finančni minister nardo-ni skupščini še tekom oktobra t. l. Fi-nančni minister hoče, da se ta zakon uveljavi že izza dne 1. januarja 1924, ker bi bil sicer primoran vsrajati na tem, da se tudi v letu 1924 pobirajo iz-redni davčni pribitki.

Davek za ponočni obisk gostilen in kavarn v Ljubljani. Mesni magistrat ljubljanski je prodal davčnih listkov za ponočni obisk gostiln in kavarn: v marcu 33.100 za gostilne in 36.400 za kavarne, v aprilu 31.300 za gostilne in 26.500 za kavarne, v maju 14.900 in 32.600, v juniju 47.750 in 43.900, v juliju 42.800 in 46.450, v avgustu 47.800 in 29.000.

Promet.

Dopolnila in pojasnila k členu 21. te-lefonskega pravilnika. Zasebne in te-lefonske naprave. V pojasnilo k svoji odredbi št. 2769 z dne 22. jan. t. l. raz-glaša ministrstvo to-le: Privatna tele-fonska naprava, ki je napeljana čez tuje zemljišče, naprava sama pa je v kraju, kjer imajo državno centralo, mora bit z enim svojim delom v zvezi z državno centralo tudi tedaj, če je lastnik te pri-valne naprave že reden telefonski na-ročnik. Zasebna telefonska naprava je lahko zvezana z državno centralo ne-posredno, lahko pa tudi posredno, torej preko njegove državne naročniške po-slaje. Če ima kdo potencialnem v kak-šnem kraju, kjer imajo državno centra-lo, po več telefonskih naprav, ki so na-peljane preko tujih zemljišč, a so vse v zvezi med seboj, je dovolj, če so samo enkrat zvezane z državno centra-lo. Ako pa niso zvezane med seboj, potem mora biti vsaka teh naprav v zvezi z državno centralo.

Prometne ukinitve. 1. Sprejemanje pošilk drv za postajo Budapest duna-parti teher palyandvar je do nadaljnega ukinjeno. Medpotne pošiljke se zadr-žijo in stavijo pošiljateljem na razpo-laganje. — 2. Sprejemanje pošilk sta-rega železa v vozovnih nakladah na na-slov: »Budapester Eisen und Walzwerke A. G.« za postajo Budapest Angyalföld, je do nadaljnega ukinjeno. Medpotne pošiljke se iztečejo. — 3. Prometna omejitev za postajo Budapest Lipotva-ros, razglašena dne 28. avgusta 1923 se razveljavlja.

Trgovsko šolstvo.

Komercialni tečaji na trgovski aka-demiji se vršijo kakor lansko leto tudi v tekočem šolskem letu in sicer od 1. oktobra 1923. do konca marca 1924. Predavalo se bo: knjigovodstvo v dveh oddelkih: v prvem za začetnike, v dru-gem za interese iz prakse, kore-spondenca, narodna ekonomija, trgo-vinstvo, trgovsko računstvo, trgovsko-obrtno in menično pravo, carinska in davčna zakonodaja, stenografija in strojeписje. Dostop imajo interese s primerno predizobrazbo. — Vpisovanje se vrši 24., 25. in 26. septembra od 18. ure dalje na dvorazredni trgovski šoli v Ljubljani, Kongresni trg št. 2, I. nadstr.



Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev Ljubljana, razglasa: Sl. občinstvu in trgovstvu naznanjam, da so uradne ure Gremija trgovcev v Ljubljani od 17. t. m. nadalje sledeče: od 8. ure zjutraj do 12. ure opoldne in od 2. do 5. popoldne. — Fr. Slupica, predsednik Gremija trgovcev.

Razno.

Peldesellelnica delovanja guvernerja Narodne banke. Včeraj se je vršila na zelo svečan način v univerzni dvorani 50letnica uspešnega delovanja industrije in guvernerja Narodne banke Gjorgja Vajferla. Svečanost se je pričela ob 11. uri dopoldne. Prisoten je bil kralj Aleksander, člani vlade in patrijarh Dimitrije, kakor tudi številni zastopniki trgovine, obrti in industrije. Tudi Slovenci so se udeležili v večjem številu te proslave, med njimi predsednik »Ljubljanske kreditne banke« dr. Karl Triller in tajnik Trgovske in obrtniške zbornice dr. Fran Windischer. Predsednik centralne zveze ind. korporacij g. Bajloni je imel slaven govor. Poseben odbor je slavljencu izročil srebrno rudarsko kladivo. Nj. Vel. kralj je osebno častil slavljencu k njegovi 50letnici.

Italijani zasedli Reko. Dne 17. t. m. zjutraj se je nenadoma in liho izvršila izprememba v reški mestni upravi. Vlada dr. Depolija je podala ostavko, fašistijske organizacije pa so pozvale generala Giardina, da prevzame oblast, ker je ministrski svet odobril. Tako je sedaj Reka zopet v rokah službene Italije. — Agenzia Stefani objavlja, da je prejela Italijanska vlada od podpredsednika reške konstituante Depolija pismo, v katerem naglašajo žalostne razmere, ki vladajo na Reki in trpljenje prebivalstva. Zato podaja ostavko in izjavlja, da je mesto izgubljeno, ako ne vzame Italijanska vlada njene usode v svoje roke. Ministrski svet se je bavil z vsebino tega pisma in jo vzel na znanje, ter je imenoval senatorja generala Giardina za vojaškega guvernerja Reke in mu poveril nalogo, da zagotovi red v mestu in da skrbi za upravo. Ta sklep se je sporočil vladi v Beogradu in vsem ostalim silam. — Vest, da so Italijani zasedli Reko je vzbudila v Beogradu splosno ogorčenje. Pripravljajo se protestna zborovanja. Naša vlada je v pomirjenju prebivalstva izdala na večer sledeči komunikacije: Italijanski odpravnik poslov Summonte je danes opoldan sporočil v imenu svoje vlade zunanjemu ministru, da imenovanje generala Giardina na Reki ne pomenja nikake izpremembe glede sedanjega statusa quo tega mesta ali prejudiciranje eventualnega sporazuma, marveč da se mora smatrati kot nujni korak v svrhu zavarovanja proti mogočim izpadom skrajnih elementov, katerih aktivnost je zadnje dni postala zelo velika. V tem smislu je dobil zahtevalo tudi naš poslanik v Rimu. — Vsak lajik uvidi, kaj namerava Italija in da je s tem faktično že izvršena aneksija Reke. Red je na naši vladi, da na ta ukrep Italije tako odgovori!

Konvencija o Solunskem pristanišču. Prometni minister dr. Velizar Jančević in trgovski minister dr. Kojić sta takoj po končanih svečanostih v Bitolju odpotovala v Solun, kamor sta včeraj prispela. Na licu mesta si ogledata položaj svobodne naše cone, na kar bo takoj zaključena konvencija o solunskem pristanišču z grško vlado.

O južni železnici je naš list že dosti pisal in opozarjal na mogoče eventualne altele, ki naslonejo, ako prevzame železnico država. V razumevanje pride nemo še nekaj malenkosti. Naša država je prevzela v svoje obratovanje omrežje 530 km; italijansko omrežje, ki meri 456 km, je že od konca vojne sem v državnem obratu. Ostane v lastnem obratu železnice še 1254 km od teh jih je v Avstriji okoli 700, na Ogrskem pa 550. Ker so to naši mejaši, je vsakakor tudi za nas važno, kdo bo tam obratoval, ali se bosta tudi ti dve državi odločili za lastno obratovanje ali ne. Na vsak način so to važne določbe, ki jih vsebuje znani rimski dogovor glede ureditve prometa v posameznih državah. V členih 18. do 23. se določa, da se sestavi v upravnem svetu komitè iz zastopnikov držav in da ima ta komitè skrbeti za mednarodni promet, posebno s tem, da določa direktne tarife. Pri določanju delokroga tega komiteja so pazili zlasti, da se nikakor ne omeji suverenitete pravice udeleženi držav in da ni mogoče prisiliti nobene države, da bi se vdala tarifni politiki drugih. Lokalne tarife določajo v vsakem slučaju države; če obratuje družba sama, jo morajo poprej vprašati. Države se zavžejo, da bodo na omrežju družbe vpeljale direktne tarife za prevoz oseb in blaga. V delokrog omenjenega komiteja spada še: vpeljava direktnih tarif z reduciranjem lokalnih tarif do 300 odstotne izmere, kakor sploh dovolitev tarifnih olajšav za direktni promet in pa črtanje manipulacijskih pristojbin za tranzitne proge do 75 odstotkov, za prejemno in oddajno progó pa do 50 odstotkov; slednjič določa komitè pogoje pri dogovorih za mednarodni promet z drugimi železnicami, ako sta udeleženi vsaj dve treljini omrežji. Za odločbe komiteja je potrebna soglasnost zastopnikov udeleženi držav.

Sadna razstava v Novem mestu. Ker je letos veliko lepega sadja na Dolenjskem, ki bi se lahko prav lepo v denar spravilo, priredi podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva za Slovenijo v Novem mestu, v prostorih državne kmetijske šole na Grmu razstavo zimskega sadja, ki se bode vršila v dneh 29. in 30. septembra ter 1. oktobra t. l. Razstava ima namen: 1. da pokaže kupujočemu občinstvu kakšno zimsko sadje se dobi na Dolenjskem ter kje in v kaki množini je istega mogoče nakupiti; 2. da pokaže producentom, kake vrste zimskega sadja jim je gojili, kako je sadje obirati, spravljati in pa opremljati. Razstava bo združena s predavanji o sadjarstvu in o uporabi sadja. Vabimo vse pridelovalce sadja na Dolenjskem, ki imajo lepo zimsko sadje (jabolka) na prodaj, naj pošljejo najpozneje do 27. t. m. na naslov državne kmetijske šole na Grmu najmanj po 12 plodov od vsake vrste z navedbo imena in množine, ki je na razpolago. Najboljše je, da v vsakem kraju en vnet sadjerejec sadje od pridelovalcev nabere in pripelje ali franko odpošlje. Sadje mora biti v papir in drobno olavo zavito, da se ne obloče. Vabimo dalje vse kupce, da si razstavo ogledajo in se prepričajo, kako sadje in kje je na Dolenjskem mogoče kupiti. Vabimo končno tudi vse napredne kmetovalce in sadjarje, naj si razstavo ogledajo, da vidijo, katere vrste sadja gre najbolj v denar in katere sadne vrste je treba najbolj gojiti. Za odbor podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva v Novem mestu, dne 11. septembra 1923. — Predsednik: B. Skalicky, kmetijski svetnik.

Registracija rapalske pogodbe. Dne 14. t. m. so jugoslovanski delegati pri Zvezi narodov obvestili italijansko delegacijo, da nameravajo pri generalnem laništvu Zveze narodov izvesti registracijo rapalske in santamargherijske pogodbe ter so predlagali, naj bi se ta korak izvršil sporazumno. Po kratkem obotavljanju in potem, ko je dobila insrukcije od svoje vlade, je italijanska delegacija pristala na to zahtevo. Registracija je izvršena. V krogih delegatov vseh držav je to dejstvo izzvalo globoko zadoščenje. Evropski državni vidijo v tem koraku ugodno znamenje za skorajšnjo rešitev jugoslovansko-italijanskega spora, posebno ker je z registracijo obeh pogodb v vsakem konkretnem slučaju na prošnjo prizadele kompetentna glede ureditve in izvedbe pogojev Zveza narodov.

Jadranski kongres. Beograjska trgovska zbornica je nedavno sklenila, da skliče za mesec oktober v Beogradu Jadranski kongres. K sodelovanju so povabljene vse trgovske zbornice in priprave za kongres so v polnem toku. Poleg trgovcev in industrijalcev se bodo udeležili kongresa tudi zastopniki tehnike, znanosti in umetnosti. Razprava se bo vršila v glavnem o povzdigi Dalmacije. Reševala se bodo vprašanja: o jadranski progi, o gradnji pristanišč, o povzdigi dalmatinske privrede, o ribolovu, vinogradarstvu, brodarstvu, hotelski industriji itd. Splitčani nameravajo ob tej priliki prirediti v Beogradu dalmatinsko razstavo.

Hmelj.

XXIV. poročilo hmeljarskega društva za Slovenijo: Zalec, Savinjska dolina, dne 15. septembra 1923. Najhitreje se bo koncem tega tedna pri najugodnejšem vremenu ljudi končalo obiranje poznega hmelja, kateri je najboljše kakovosti, lepe barve, če tudi rast kobul ni povsem enaka. Pridelali bomo letos več hmelja, kot smo pričakovali in se ves lelošnji pridelek ceni na 6000 met. slolov, katerih vrednost znaša najmanj 60.000.000 Din. Danes se plačuje za 1 kg od 105 — 110 Din. Od vsega pridełka je dobra treljina že prodana po 100 — 120 Din za 1 kg. Inozemski kupci pridno kupujejo naš izboren hmelj, od katerega so prvi vagoni že na poti v inozemstvo. Večji hmeljarji pa še čakajo s prodajo. — Društveno vodstvo.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza (17. t. m.)
Pšenica: baška, 79—80 kg, 2 odst., 2 vagona 345, sremska, 79—80 kg, 2 odst., 5 vagonov 340—342,5, srbijanska 78 do 79 kg, 2—3 odst., Beograd, duplikat kasa, 4 vagoni 335—327,5. Ječmen: baški, 64—65 kg, duplikat kasa, ponudba 260, baški, 69, 1 vagon 360, sremski, 64 do 65 kg, 1 vagon 267,5. Oves: baški ponudba 250. Koruza: baška, 9 vagonov 265—270, baška defektna, vagon 175. Fižol: beli, baški, 1 vagon 500. Moka: baška »0«, 2 vagona 557,5—562,5, »2«, pol vagona 490, »6«, pol vagona 390. Otrobi: baški v jutinih vrečah, ponudba 150, banatski v papirnatih vrečah, 1 vagon 135.

Zagrebska blagovna borza (17. t. m.)
Oves: bosanski, rešetlan, franko Prijedor, 1 vagon 235. Koruza: baška, blago 272,5, sremska, franko Mitrovica, blago 280, sremska, franko Zagreb, 1 vagon 300. Moka: baška, franko Crvenka, na bazi »0«, 2 vagona 555. Tendence čvrsta, promet znaten, ponudba koruze velika.

Trgovski pomočnik

železne stroke, več slovenskega in nemškega jezika, mlajša moč, z dobrim priporočilom, dobi takoj ali s 1. oktobrom stalno, dobro službo v eni večji trgovini z železom v Mariboru. Ponudbe na upravo »Trg. lista« pod: Dober prodajalec.

Veletrgovina

GREGORC & VERLIČ

LJUBLJANA

priporoča

špecerijsko,
kolonijalno
blago
in
vsakovrstno
žganje.

Zahtevajte cenike!

Telefon 246.
Brzjavke: Grellč.

ELEKTROTEHNIČNO PODJETJE

Leop. TRATNIK

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

Naprava kompletnih elektrarn.
Zaloga raznih motorjev, svetilnih
teles, žarnic in inštalacijskega
materijala.

Načrte in proračune na zahtevo.

Otroški vozički

več vrst. Dvokolesa raznih
modelov, najnovejši motor-
čki ameriškega tipa
„EWANS“. Velika zaloga
pnevmatike in delov po
najnižji ceni. — Sprejemajo
se tudi vsa popravila, emaj-
liranje in poniklanje.

TRIBUNA F. B. L.
tovarna dvokoles in otroških
vozičkov,
Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši šivalni stroji v vseh opre-
mah Gritzner, Kaiser, Adler za rod-
binsko in obrtno rabo, istolam igle,
olje ter vse posamezne dele za vse
sisteme. Na veliko in malo!

Koledarje Tiskarna „Merkur“
Cenike Izvzuje !! v Ljubljani !!
Okrožnice

Simon Gregorčičeva ul. Telefon 552



TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL

Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljše
referenca. — Tudi na
obroke dobavi trdka

Ljubljana
Gradišče št. 10

THE REX CO.

ERIKA

Zagreb
Duga ulica 32

